

Jekleno novinarsko pero Josipa Jurčiča

Nova knjiga Bernarda Nežmaha: Neznani Jurčič – magični žurnalist

V jubilejnem Jurčičevem letu 2021 smo praznovali kar nekaj obletnic, povezanih s piscem prvega slovenskega romana. Med njimi smo slavili tudi 150 let od njegovega začetka uredništvovanja časnika Slovenski narod.

V slovenski literarni zgodovini je do še pred nedavnim veljalo, da je bilo Jurčičevo novinarsko delo izhod v sili (da je rešil svoje finančne težave) in da "mu je jemalo veliko telesnih in duševnih moči". Tako naj bi mu jih primanjkovalo za njegovo prvo ljubezen – pisateljstvo. Po eni strani to drži, po drugi strani pa je, kot dokazuje tudi pri Slovenski matici leta 2024 izdana Nežmahova knjiga, Jurčič svoje novinarsko delo imel za pomembno poslanstvo. Naš muljavski rojak je zelo veliko storil ne samo za slovensko novinarsko stroko (bil je utemeljitelj slovenskega novinarstva), temveč je kot časnikar opravil veliko delo za promocijo slovenskega jezika in kulture.

Časnik Slovenski narod je Jurčič prevzel leta 1871 po Tomšičevi smrti in ga leta 1873 pre-

oblikoval v prvi in osrednji slovenski dnevnik. Nežmah v knjigi prikaže Jurčičevo uredniško delo oz. Slovenski narod s kar nekaj strani: z vidika cenzure, javnih pozivov v časopisu, objav nabirk za spomenike rodoljubov in za dobrodelne namene, pomoči slovenskim kitarjem in slikarjem, pomena Bleiweisa v povezavi z Jurčičem, o antisemitizmu, gledališki kritiki, vojnem reporterstvu itd. Nežman tudi ovrže mit o Jurčiču kot o bornem plačanem uredniku.

Posebej je potrebno poudariti, da je imel Slovenski narod pod Jurčičevim uredništvom zelo velik vpliv na javno mnenje, dobro stoletje pred družabnimi omrežji je ta časnik zgradil največjo in najbolj vplivno medijsko socialno mrežo tistega časa. Zato se je lahko z velikim uspehom zoperstavil tedanji germanizaciji in na podlagi njegovega kritičnega pisa se je marsikaj (in to zelo hitro) spremenilo na bolje, kar zadeva uporabo slovenskega jezika v javnosti. Podpiral je vse, kar je spod-

bujalo razvoj slovenskega jezika in kulture na sploh. Kljub pogostim zaplembam časnika s strani cenzure je Jurčič ohranjal neodvisnega, da ne rečemo neustrašenega novinarskega duha, dostikrat brez dlake na jeziku. Nedvomno je bil tudi zaradi svojega časnikarskega dela (o njegovi pionirski vlogi glede našega leposlovju tako in tako ni nobenega dvoma) izredno vplivna slovenska osebnost svojega časa, katere pomen za slovenski narod je nedvomno velik in ga odkrivamo še danes.

Knjiga pokaže Jurčiča s precej nove perspektive. Avtor s številnimi primeri in citati nazorov na sliko tedanjega časa in novinarski lik Josipa Jurčiča, kakršnega še ne poznamo. Čeprav gre za dosledno strokovno delo, bodo po njem poleg raziskovalcev in poznavalcev posegli tudi drugi ljubitelji Jurčiča in njegove klene, jasnovidne besede.

Roman Rozina

